

Поплавська О. М., Чала Н. Д.

РОЗВИТОК ЛЮДСЬКОГО КАПІТАЛУ ТА СОЦІАЛЬНІ ВИКЛИКИ В УМОВАХ ІНДУСТРІЇ 4.0

Індустрія 4.0 характеризується роботизацією, інтернетом речей та інтеграцією з кіберфізичними системами. Радикальна зміна технологій призводить до більш складних соціально-економічних змін, які впливають на трансформацію суспільства, ринку праці, соціально-трудова відносини і спричинюють цілу низку викликів перед державою, компаніями, окремими особами. Однією з таких проблем є нові вимоги до розвитку людського потенціалу, питання працевлаштування, розширення суспільства та соціальний захист. Сучасні дослідники наголошують на зростанні безробіття через скорочення робочих місць внаслідок роботизації. За прогнозами [1] до 2050 року у США буде комп'ютеризовано та автоматизовано 80% робочих місць в атомобільній промисловості; 70% – у сфері виробництва пластмас; 45% – у медицині і охороні здоров'я. Цифровізація суспільства спричинює глобальні трансформації суспільства, що вимагає нової соціальної політики.

Аналізуючи соціально-економічні показники з позицій відповідності названим критеріям, автори виявили наступні проблемні зони: швидкість оновлення знань; інертність освіти; відсутність чіткого бачення сфери трудового додатку людини в епоху штучного інтелекту, невідповідність якості робочої сили вимогам роботодавця. У разі, коли ми не враховуємо названі моменти, вектор цифрової економіки може прийняти негативний напрямок.

Соціальні виклики Індустрії 4.0 треба розглядати на

- макрорівні – державний рівень прийняття рішень;
- мікрорівні – прийняття рішень на рівні компаній;
- індивідуальному рівні – прийняття рішень на рівні носія робочої сили.

Ступінь відповідальності кожного центру різна, вона залежить від правил, встановлених на макро-рівні. Водночас на індивідуальному рівні більш впливовими є суб'єктивні чинники та емоції [2]: психолого-фізіологічні особливості, стійкість моральних і культурних цінностей. На державному рівні соціальні виклики можна згрупувати на такі: зростання безробіття; вимивання середнього класу; зниження загальної культури суспільства, посилення агресивних настроїв; відсутність стратегії адаптації суспільства до вимог економіки 4.0.; невідповідність пропозицій сфери освіти потребам економіки (неможливість дати необхідні навички і компетентності).

Всі ці чинники впливають на врівноваження попиту та пропозиції на ринку робочої сили, де чітко видно перекіс попиту на робочу силу, якої немає (ринок не пропонує). Таким чином, постає перша проблема – підготовка персоналу, який відповідав би вимогам цифрової економіки. При цьому самостійно компанії не можуть вирішити цю проблему в повному обсязі, тому державі необхідно координувати сферу освіти, підготовки кадрів. На індивідуальному рівні складно, а іноді не можливо оцінити майбутні потреби ринку праці, тому рішення щодо навчання приймається виходячи із теперішньої потреби ринку праці. Враховуючи інерційність освітньої системи підготовка фахівців вимагає часу, за який змінюється ситуація на ринку.

Отже, державна політика щодо розвитку людського капіталу та вирішення соціальних проблем, виникнення яких зумовлено Індустрією 4.0, має включати прогноз потреб у фахівцях і вимог до їх навичок; підтримку закладів освіти, які готують відповідних фахівців.

Література:

1. Degris C. Here Are The New Social Risks Of The Fourth Industrial Revolution. – 2016. Режим доступу: <https://www.social-europe.eu/here-are-the-new-social-risks-of>
2. Талер Р. Поведінкова економіка. Як емоції впливають на економічні рішення / Пер. з англ. С. Крикуненко. – К.: Наш формат, 2018. 464 с.